

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. kovo 31 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Daug energijos naudojančių įmonių naudojamų energetikos produktų apmokestinimas – Direktyva 2003/96/EB – 17 straipsnio 1 dalies b punktas ir 4 dalis – Įmonės, kurioms taikoma Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema – Atleidimas nuo akcizo“

Byloje C-139/20

dėl 2020 m. kovo 16 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, iš pradžių atstovaujama M. Siekierzyńska ir A. Armenia, vėliau – A. Armenia,

ieškovė,

prieš

Lenkijos Respubliką, atstovaujamą B. Majczyna,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, teisėjai J.-C. Bonichot (pranešėjas) ir M. Safjan,

generalinis advokatas G. Hogan,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: lenkų.

Sprendimą

1. Ieškinyje Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad priimdama įstatymą, kuriuo visiškai atleidžiama nuo akcizo energetikos produktams, naudojamiems daug energijos naudojančių įmonių, kurioms taikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003, p. 51), 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/96

2. Direktyvos 2003/96 28 ir 29 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(28) Gali paaiškėti, jog būtina atleisti nuo mokesčių ar juos sumažinti; ypač todėl, kad nėra tikslaus suderinimo Bendrijos lygiu, dėl pavojaus prarasti tarptautinį konkurencingumą arba socialiniais ar ekonominiais sumetimais.

(29) Verslo įmonių [sudaromi] susitarimai dėl žymaus aplinkos apsaugos ir energijos [vartojimo] efektyvumo padidinimo verti dėmesio; iš šių įmonių tos, kurios naudoja daug energijos, [turėtų būti vertinamos] ypatingai.“

3. Šios direktyvos 4 straipsnyje nustatyta:

„1. Apmokestinimo lygiai, kuriuos valstybės narės taiko 2 straipsnyje išvardytiems energetikos produktams ir elektros energijai, negali būti mažesni už šioje direktyvoje nurodytus minimalius apmokestinimo lygius.

2. Šioje direktyvoje „apmokestinimo lygis“ yra visas mokeskis, taikomas visų netiesioginių mokesčių (išskyrus PVM) atžvilgiu, atidavimo naudojimui metu tiesiogiai ar netiesiogiai paskaičiuotų pagal energetikos produktų ir elektros energijos kiekį.“

4. Minėtos direktyvos 17 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei šioje direktyvoje nustatyti apmokestinimo lygiai, bendrai paėmus, taikomi kiekvienai įmonei, valstybės narės gali taikyti mokesčio sumažinimą energetikos produktams, naudojamiems šildymui ar 8 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nurodytiems tikslams bei elektros energijai šiais atvejais:

- a) daug energijos naudojančių įmonių naudai

„Daug energijos naudojanti įmonė“ – tai 11 straipsnyje nurodytas verslo subjektas, kai energetikos produktų ir elektros energijos pirkimas sudaro mažiausiai 3,0 % gamybos vertės arba nacionalinis mokestis už elektros energiją sudaro mažiausiai 0,5 % pridėtinės vertės. Šiame apibrėžime valstybės narės gali taikyti labiau apribojančias sąvokas, tarp jų ir pardavimo vertės, technologinio proceso ir sektoriaus apibrėžimus.

„Energetikos produktų ir elektros energijos pirkimas“ – tai tikroji energijos, pirktos ar pagamintos įmonėje, kaina. Įtraukti tik elektros energija, šiluma ir energetikos produktai, naudojami šildymui ar 8 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nurodytiems tikslams. Įtraukti visi mokesčiai, išskyrus PVM.

„Gamybos vertė“ – tai apyvarta, įskaitant su produkto kaina tiesiogiai susijusias subsidijas, pridėdant ar atimant gatavų produktų atsargų, nebaigtos gamybos ir perpardavimui pirktų prekių ir paslaugų pokyčius, atėmus perpardavimui skirtų prekių ir paslaugų pirkimą.

„Pridėtinė vertė“ – tai bendroji apyvarta, apmokestinama PVM, įskaitant pardavimą eksportui, atėmus bendrąjį pirkimą, apmokestinamą PVM, įskaitant importą.

Valstybėms narėms, kurios šiuo metu taiko nacionalines mokesčių sistemas, kuriose daug energijos naudojančios įmonės apibrėžiamos kitais nei elektros energijos kainos palyginimo su gamybos verte ir mokamo nacionalinio mokesčio už elektros energiją palyginimo su pridėtine verte kriterijais, leidžiamas pereinamasis prisitaikymo prie a punkto pirmame papunktyje nurodytos sąvokos laikotarpis, trunkantis ne vėliau kaip iki 2007 m. sausio 1 d.;

b) kai su įmonėmis ar įmonių asociacijomis sudaromi susitarimai, arba yra įgyvendinamos apyvartinių leidimų programos ar lygiaverčiai susitarimai, tol, kol jų tikslai yra aplinkos apsauga ar energetikos efektyvumo didinimas [jeigu jie leidžia pasiekti aplinkos apsaugos tikslus ar padidinti energijos vartojimo efektyvumą].

2. Neatsižvelgdamos į 4 straipsnio 1 dalį, valstybės narės 2 straipsnyje nurodytiems energetikos produktams ir elektros energijai gali taikyti apmokestinimo iki nulio lygį, kai juos naudoja daug energijos naudojančios įmonės, apibrėžtos šio straipsnio 1 dalyje.

3. Neatsižvelgdamos į 4 straipsnio 1 dalį, valstybės narės 2 straipsnyje nurodytiems energetikos produktams ir elektros energijai gali taikyti apmokestinimo lygį iki 50 % šioje direktyvoje nustatyto minimalaus lygio, kai juos naudoja 11 straipsnyje apibrėžt[i] verslo subjektai, nenaudojantys daug energijos, kaip apibrėžta šio straipsnio 1 dalyje.

4. Įmonės, kurios naudojasi 2 ir 3 dalyje nurodytomis galimybėmis, sudaro susitarimus, apyvartinių leidimų programas ar lygiaverčius susitarimus, kaip nurodyta 1 dalies b punkte. [Susitarimai, apyvartinių leidimų programos ar lygiaverčiai susitarimai turi leisti pasiekti aplinkos apsaugos tikslus ar energijos vartojimo efektyvumo padidinimą, maždaug lygiaverčius tiems, kurie būtų pasiekti], jei būtų laikomasi Bendrijos standartinių minimalių normų.“

5 Direktyvos 2003/96 I priede numatyti minimalūs apmokestinimo lygiai, taikomi variklių degalams, krosnių kurui ir elektros energijai.

Direktyva 2003/87/EB

- 6 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), iš dalies pakeistos 2018 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/410 (OL L 76, 2018, p. 3) (toliau – Direktyva 2003/87), 10b straipsnyje „Pereinamojo laikotarpio priemonės tam tikriems daug energijos vartojantiems sektoriams remti anglies dioksido nutekėjimo atveju“ nustatyta:

„1. Laikoma, kad sektoriuose ir jų pošakiuose esama anglies dioksido nutekėjimo rizikos, jei jų prekybos su trečiosiomis šalimis intensyvumą, kuris apibrėžiamas kaip bendros eksporto į trečiąsias šalis vertės ir importo iš tų šalių vertės santykis su bendra Europos ekonominės erdvės rinkos apimtimi (metinė apyvarta ir bendra importo iš trečiųjų šalių vertė), padauginus iš jų teršalų išmetimo intensyvumo, išreikšto CO₂ kg, padalytais iš jų bendrosios pridėtinės vertės (eurais), gaunamas rezultatas viršija 0,2. Tokiems sektoriams ir jų pošakiams laikotarpiui iki 2030 m. nemokamai paskirstoma 100 % apyvartinių taršos leidimų kiekio, nustatyto pagal 10a straipsnį.

2. Sektoriai ir jų pošakiai, kurių atveju jų prekybos su trečiosiomis šalimis intensyvumą padauginus iš jų teršalų išmetimo intensyvumo gaunamas rezultatas viršija 0,15, gali būti įtraukti į 1 dalyje nurodytą grupę naudojant 2014–2016 m. duomenis ir atsižvelgiant į kokybinį vertinimą ir tokius kriterijus:

- a) tai, kiek galima sumažinti atskirų atitinkamo sektoriaus arba jo pošakio įrenginių išmetamą teršalų kiekį arba elektros energijos suvartojimą;
- b) dabartines ir planuojamas rinkos savybes, įskaitant prireikus bet kokią bendrą referencinę kainą;
- c) pelno maržas, kaip galimą sprendimų dėl ilgalaikių investicijų arba vietos pakeitimo rodiklį, atsižvelgiant į gamybos sąnaudų pokyčius, susijusius su išmetamųjų teršalų kiekio sumažinimu.

3. Sektoriai ir jų pošakiai, kuriuose neviršijama 1 dalyje nurodyta riba, tačiau kuriuose teršalų išmetimo intensyvumas, matuojamas CO₂ kg, padalintais iš jų bendrosios pridėtinės vertės (eurais), viršija 1,5, taip pat turi būti vertinami 4 skaitmenų lygmeniu (NACE-4 kodas). Komisija šio vertinimo rezultatus paskelbia viešai.

Per tris mėnesius nuo pirmoje pastraipoje nurodyto paskelbimo, toje pastraipoje nurodytų sektorių ir jų pošakių atstovai gali kreiptis į Komisiją dėl jų anglies dioksido nutekėjimo poveikio kokybinio vertinimo 4 skaitmenų lygmeniu (NACE-4 kodas) arba vertinimo remiantis prekių klasifikavimu, naudojamu pramonės gamybos statistikai rengti Sąjungoje, 8 skaitmenų lygmeniu (Prodcom). Tuo tikslu sektorių ar jų pošakių atstovai kartu su prašymu pateikia tinkamai pagrįstus, išsamius ir nepriklausomai patikrintus duomenis, kad Komisija galėtų atlikti vertinimą.

Jei sektorius ar jo pošakis pasirenka būti vertinamas 4 skaitmenų lygmeniu (NACE-4 kodas), jis gali būti įtrauktas į 1 dalyje nurodytą grupę remiantis 2 dalies a, b ir c punktuose nurodytais kriterijais. Jei sektorius ar jo pošakis pasirenka būti vertinamas 8 skaitmenų lygmeniu (Prodcom), jis įtraukiamas į 1 dalyje nurodytą grupę, jei tuo lygmeniu viršijama 1 dalyje nurodyta 0,2 riba.

Sektoriai ir jų pošakiai, kuriems nemokamai suteikiamų apyvartinės taršos leidimų skaičius apskaičiuojamas remiantis 10a straipsnio 2 dalies ketvirtoje pastraipoje nurodytomis santykiniais taršos rodiklių vertėmis, taip pat gali prašyti būti įvertinti pagal šios dalies trečią pastraipą.

Nukrypstant nuo 1 ir 2 dalių, valstybė narė iki 2018 m. birželio 30 d. gali prašyti, kad į [2014 m. spalio 27 d. Komisijos sprendimo 2014/746/ES, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB nustatomas 2015–2019 m. laikotarpio sektorių ir jų pošakių, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, sąrašas (OL L 308, 2014, p. 114)] priedą įtrauktas sektorius ar jo pošakis 6 skaitmenų ar 8 skaitmenų lygmens (Prodcom) klasifikavimų atveju būtų laikomas įtrauktu į 1 dalyje nurodytą grupę. Bet kuris toks prašymas svarstomas tik tuo atveju, jeigu prašančioji valstybė narė nustato, kad šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikymas pagrįstas remiantis atitinkamo sektoriaus ar jo pošakio pateiktais tinkamai pagrįstais, išsamiais, patikrintais ir audituotais pastarųjų penkerių metų duomenimis, ir su savo prašymu pateikia visą atitinkamą informaciją. Remiantis tais duomenimis atitinkamas sektorius ar jo pošakis įtraukiamas tų klasifikavimų atveju, jei pagal heterogeninį 4 skaitmenų lygmenį (NACE-4 kodas) įrodoma, kad 8 skaitmenų lygmeniu (Prodcom) jiems būdingas gerokai didesnis prekybos ir teršalų išmetimo intensyvumas, viršijantis 1 dalyje išdėstytą ribą.

4. Laikoma, kad kiti sektoriai ir jų pošakiai gali į produktų kainas perkelti daugiau su apyvartiniais taršos leidimais susijusių išlaidų, ir jiems nemokamai paskirstoma 30 % apyvartinių taršos leidimų kiekio, nustatyto pagal 10a straipsnį. Jeigu atliekant peržiūrą pagal 30 straipsnį nenusprendžiama kitaip, nemokamų apyvartinių taršos leidimų kitiems sektoriams ir jų pošakiams, išskyrus centralizuotą šilumos tiekimą, kiekis po 2026 m. vienodais kiekiais mažėja, kad 2030 m. nemokamų apyvartinių taršos leidimų lygis pasiektų nulį.

5. Ne vėliau kaip 2019 m. gruodžio 31 d. Komisijai pagal 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kad būtų papildytos šios direktyvos nuostatos, susijusios su sektorių ir jų pošakių, kuriuose, kaip laikoma, yra anglies dioksido nutekėjimo rizika, nustatymu, kaip nurodyta šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, siekiant atlikti veiklos vertinimą 4 skaitmenų lygmeniu (NACE-4 kodas) taikant šio straipsnio 1 dalį, remiantis turimais trijų paskutinių kalendorinių metų duomenimis.“

Lenkijos teisė

- 7 2008 m. gruodžio 6 d. *Ustawa o podatku akcyzowym* (Akcizų įstatymas; *Dz. U.*, 2014, poz. 752; šiam ieškiniui taikytina redakcija, toliau – Akcizų įstatymas) 31a straipsnio 1 dalies 8 punkte numatyta:

„Apmokestinamųjų sandorių, kuriems taikomas akcizas, atveju atleidžiama nuo akcizo, jeigu šie sandoriai susiję su anglies produktais, naudojamais šildymui:

<...>

- 8) daug energijos naudojančių įmonių, naudojančių anglių produktus, kuriose taikoma sistema, skirta aplinkos apsaugos tikslams įgyvendinti ar energijos efektyvumui padidinti.“

8 Akcizų įstatymo 31b straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta:

„Apmokestinamųjų sandorių, kuriems taikomas akcizas, atveju atleidžiama nuo akcizo, jeigu šie sandoriai susiję su anglies produktais, naudojamais šildymui:

<...>

5) daug energijos naudojančių įmonių, naudojančių dujų produktus, kuriose taikoma sistema, skirta aplinkos apsaugos tikslams įgyvendinti ar energijos efektyvumui padidinti.“

9 Akcizų įstatymo 31c straipsnis suformuluotas taip:

„Sistema, skirta aplinkos apsaugos tikslams įgyvendinti ar energijos efektyvumui padidinti, nurodyta 31a straipsnio 1 dalies 8 punkte ir 31b straipsnio 1 dalies 5 punkte, laikoma:

1) Europos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema pagal 2015 m. birželio 12 d. *Ustawa o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych* [Įstatymas dėl išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų leidimų prekybos sistemos; *Dz. U.*, 2015, poz. 1223, ir *Dz. U.*, 2016 m., poz. 266, 542, 1579 ir 1948] ir nuostatas, priimtas remiantis šio įstatymo 25 straipsnio 4 dalimi ir 29 straipsnio 1 dalimi;

<...>“

Ikiteisminė procedūra

- 10 2016 m. vasario 3 d. Komisija atkreipė Lenkijos Respublikos dėmesį į galimą Akcizų įstatymo nesuderinamumą su Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktu ir 4 dalimi, kiek pagal šį nacionalinės teisės aktą nuo akcizo atleidžiami energetikos produktai (anglies ir dujų produktai), kuriuos naudoja daug energijos naudojančios įmonės, jeigu joms taikoma Direktyvoje 2003/87 numatyta Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Komisija manė, kad šios įmonės negali automatiškai, vien dėl to, kad patenka į šios sistemos taikymo sritį, pasinaudoti atleidimu nuo mokesčio pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnį – šiuo tikslu jos turėjo sukurti sistemas, kurios leistų pasiekti aplinkos apsaugos tikslus arba energijos vartojimo efektyvumo padidinimą, viršijančius tai, ką leidžia pasiekti ši sistema.
- 11 2016 m. kovo 31 d. atsakyme Lenkijos Respublika teigė, kad minėta sistema turi būti laikoma leidžiančia pasiekti aplinkos apsaugos tikslus arba padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir kad vien to, jog daug energijos naudojančioms įmonėms taikoma ta pati sistema, pakanka, kad jas būtų galima atleisti nuo mokesčio pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnį.
- 12 2018 m. kovo 8 d. Komisija išsiuntė Lenkijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame išdėstė priekaištus, kad ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, nes energetikos produktams, naudojamiems daug energijos naudojančių įmonių, kurioms taikoma Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, taikė visišką atleidimą nuo akcizo.
- 13 2018 m. gegužės 8 d. rašte Lenkijos Respublika visiškai atmetė Komisijos priekaištus, remdamasi tuo, kad Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį.

- 14 2019 m. liepos 26 d. Komisija pateikė Lenkijos Respublikai pagrįstą nuomonę, joje konstatavo, kad ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas.
- 15 2019 m. rugsėjo 19 d. atsakyme Lenkijos Respublika toliau laikėsi savo pozicijos.
- 16 Kadangi Lenkijos Respublikos pateikti atsakymai Komisijos netenkina, ji nusprendė pareikšti šį ieškinį Teisingumo Teisme.

Dėl ieškinių

Šalių argumentai

- 17 Grįsdama savo ieškinį Komisija nurodo vienintelį priekaištą, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, atleidusi nuo akcizo energetikos produktus, kuriuos naudoja daug energijos naudojančios įmonės, dėl to, kad šioms įmonėms taikoma Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema.
- 18 Komisija mano, jog tam, kad būtų taikomas šis atleidimas, daug energijos naudojančios įmonės privalo taikyti susitarimus, apyvartinių leidimų programas ar lygiavertes priemones, numatytas šiose nuostatose.
- 19 Šios institucijos teigimu, Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema negali būti laikoma „apyvartinių leidimų programa“, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas.
- 20 Komisija, žinoma, pripažįsta, kad Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra apyvartinių leidimų programa, kuria siekiama skatinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, taigi ir aplinkos apsaugą.
- 21 Vis dėlto ji mano, kad vien tai, jog konkrečiam veiklos vykdytojui taikoma ši privaloma prekybos sistema, negali leisti valstybei narei taikyti jam atleidimą nuo akcizo arba jo sumažinimą remiantis Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 2 dalimi.
- 22 Iš Europos Sąjungos Tarybos deklaracijos, pridėtos prie posėdžio, per kurį priimta Direktyva 2003/96, protokolo, matyti, kad ši institucija įsipareigojo „išsamiai išnagrinėti mokesťines priemones, kuriomis turi būti papildytas tolesnis ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos įgyvendinimas, siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo atvejų“. Komisijos teigimu, tai reiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas išties ketino kartu taikyti Direktyvoje 2003/96 nustatytą apmokestinimo tvarką ir įtraukimą į Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Taigi ši deklaracija negali būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama atleisti nuo akcizų energetikos produktus, kuriuos naudoja įmonės, priklausančios Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai.
- 23 Be to, Direktyvos 2003/96 28 ir 29 konstatuojamosios dalys patvirtina šio teisės aktų leidėjo siekį užtikrinti, kad jos 17 straipsnyje numatytos mokesčių lengvatos padėtų pagerinti aplinkos apsaugą arba energijos vartojimo efektyvumą. Tokių tikslų nebūtų pasiekta, jeigu pagal šią nuostatą nuo mokesčio būtų atleidžiama tiesiog dėl to, kad tam tikram veiklos vykdytojui yra taikoma kita privaloma Sąjungos teisės priemonė, pvz., apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Taigi, kaip teigia Komisija, sąvoka „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, apima tik sistemas, kurias

įgyvendinant galima pasiekti didesnius aplinkos apsaugos tikslus ar padidinto energijos efektyvumo rezultatus, nei įgyvendinant kitas privalomas Sąjungos teisėje nustatytas sistemas. Vadinasi, šiose nuostatose numatyti aplinkos apsaugos ar energijos vartojimo efektyvumo gerinimo tikslai turėtų būti tikslai, viršijantys tai, ko reikalaujama pagal privalomus Sąjungos teisės aktus, kaip antai apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą.

- 24 Komisija taip pat teigia, kad nėra prieštaravimo tarp dabartinės Direktyvos 2003/96 17 straipsnio formuluotės ir 2011 m. balandžio 13 d. jos pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/96 (COM(2011)169), teksto. Iš tiesų šiame pasiūlyme daromas skirtumas tarp bendro energijos vartojimo apmokestinimo ir naujos apmokestinimo formos, konkrečiai susijusios su anglies dioksidu. Taigi, nors minėto pasiūlymo 14 straipsnio 1 dalies d punkte buvo numatytas atleidimas nuo su anglies dioksidu susijusio apmokestinimo, kai veiklai taikoma Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, vis dėlto tokiu atveju nebuvo numatyta atleidimo nuo mokesčio tvarkos, kiek tai susiję su bendru energijos suvartojimo apmokestinimu. Būtent dėl šio pasiūlymo diferencijuoti apmokestinimą, susijusį su anglies dioksidu, ir bendrą apmokestinimą, susijusį su energijos vartojimu, Komisija to paties pasiūlymo 22 konstatuojamojoje dalyje ir 17 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodė, kad Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema nepatenka į sąvoką „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal šio pasiūlymo 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį. Kita vertus, kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas nepritarė šiam atskirymui Direktyvoje 2003/96, toks patikslinimas nebuvo būtinas. Komisijos teigimu, jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų ketinęs įtraukti Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą į sąvoką „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, jis būtų tai aiškiai padaręs nuo šios direktyvos priėmimo.
- 25 Be to, Komisija mano, jog negalima pritarti Lenkijos Respublikos argumentui, kad įmonių, kurioms taikoma Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, apmokestinimas pagal Direktyvą 2003/96 pažeidžia SESV 191 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą principą „teršėjas moka“.
- 26 Be to, Komisijos teigimu, Lenkijos Respublikai įtraukus į teisės aktus mokesčių lengvatas daug energijos naudojančiams subjektams, išmetantiems anglies dioksido, vien dėl to, kad jie dalyvauja Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, gali būti iškraipyta konkurencija vidaus rinkoje. Iš tiesų Direktyvoje 2003/87 jau numatytos specialios priemonės, skirtos kovoti su konkurencijos iškreipimais, kaip antai nemokamų anglies dioksido taršos leidimų suteikimas arba netiesioginių su išmetamaisiais teršalais susijusių išlaidų kompensavimas.
- 27 Savo atsakymuose raštu į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus Komisija pažymėjo, kad Akcizų įstatyme numatytas atleidimas nuo mokesčio taikomas, net jei atitinkamos įmonės jau gavo nemokamų apyvartinių anglies dioksido taršos leidimų pagal Direktyvą 2003/87. Taigi, Komisijos teigimu, atleidimo nuo akcizo lengvatos nuolat taikomos kartu su nemokamai suteikiamais apyvartiniais anglies dioksido taršos leidimais pagal šios direktyvos 10b straipsnį.
- 28 Be to, Komisija teigia, kad Lenkijos Respublika pranešė apie 2019–2020 m. valstybės pagalbos schemą, pagal kurią tam tikros bendrovės galėjo kreiptis dėl dalies patiriamų netiesioginių su išmetamaisiais teršalais susijusių išlaidų kompensavimo. Komisija nusprendė, kad ši schema suderinama su vidaus rinka, jeigu nagrinėjama pagalba nėra teikiama kartu su atleidimu nuo mokesčio pagal Akcizų įstatymą. Komisija nurodo, kad šia valstybės pagalbos schema pasinaudojo labai nedaug įmonių. Ji daro prielaidą, kad pagal šį nacionalinės teisės aktą suteiktos mokesčių lengvatos, kurios automatiškai taikomos anglims ir dujoms, įmonės naudojamoms

- šildymui, nes daug energijos naudojančioms įmonėms patenka į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, yra įmonėms patrauklesnės nei netiesioginių su išmetamaisiais teršalais susijusių išlaidų kompensavimo sistema.
- 29 Galiausiai Komisija teigia, kad taikant atleidimą nuo akcizų daug energijos naudojančioms įmonėms, patenkančioms į Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, būtų paneigtos iš šios sistemos išplaukiančios aplinkosaugos paskatos, nes įmonių dalyvavimo šioje privalomojoje sistemoje sąnaudos galėtų būti kompensuojamos aptariamam atleidimu nuo mokesčio.
- 30 Lenkijos Respublika neiginėja, kad Akcizų įstatyme yra numatytas visiškas atleidimas nuo akcizo įmonių naudojamiems energetikos produktams, būtent anglies ir dujų produktams, su viena sąlyga, kad šios įmonės įtrauktos į Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą.
- 31 Savo atsakymuose raštu į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus Lenkijos Respublika patvirtino, kad pagal Akcizų įstatymą visiškas atleidimas nuo akcizo yra automatiškai taikomas vien todėl, kad daug energijos naudojančios įmonės yra įtrauktos į Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą. Ji taip pat patvirtino, kad šis atleidimas nuo mokesčio taikomas neatsižvelgiant į tai, ar juo besinaudojančios daug energijos naudojančios įmonės taip pat jau gavo arba gauna nemokamus taršos leidimus pagal Direktyvą 2003/87.
- 32 Kita vertus, ji teigia, kad Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra „apyvartinių leidimų programa“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį.
- 33 Šios valstybės narės teigimu, viena vertus, Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra apyvartinių leidimų programa, o šie leidimai gali būti perleisti ar įsigyti. Kita vertus, tokia sistema leidžia pasiekti aplinkos apsaugos tikslus, visų pirma skatinant taupų ir ekonomiškai efektyvų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos esminį mažinimą, siekiant laikytis Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimų pagal Kioto protokolą, kaip Teisingumo Teismas priminė 2012 m. kovo 29 d. Sprendime *Komisija / Lenkija* (C-504/09 P, EU:C:2012:178).
- 34 Priešingai nei Komisija, Lenkijos Respublika mano, jog tam, kad nagrinėjama tvarka būtų kvalifikuojama kaip „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, ji neturi leisti įgyvendinti aplinkos apsaugos tikslų arba didesnio energijos vartojimo efektyvumo, viršijančio kitų privalomų sistemų, nustatytų Sąjungos teisės aktuose, įgyvendinimo rezultatus. Lenkijos Respublikos teigimu, Direktyvoje 2003/96 toks reikalavimas nenumatytas.
- 35 Be to, Lenkijos Respublikos teigimu, kadangi Direktyva 2003/96 buvo parengta beveik kartu su Direktyva 2003/87, jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų siekęs neįtraukti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos į sąvoką „apyvartinių leidimų programa“, vartojamą Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punkte ir 4 dalyje, jis būtų aiškiai tai nurodęs šioje direktyvoje.
- 36 Dėl šio sprendimo 22 punkte nurodytos Tarybos deklaracijos Lenkijos Respublika mano, kad joje tik nurodyta, jog ši institucija įsipareigojo išnagrinėti mokesťines priemones, kurios bus taikomos ateityje įgyvendinant Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, kad būtų išvengta dvigubo apmokestinimo atveju. Šioje deklaracijoje jokiu atveju nedaroma nuorodos į Direktyvos 2003/96 17 straipsnio taikymo tvarką. Be to, Lenkijos Respublikos teigimu, Komisijos

argumentai, kad Direktyvos 2003/96 17 straipsnyje numatytos mokesčių lengvatos netaikomos daug energijos naudojančioms įmonėms, kurios įgyvendino privalomą Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, reikėtų, kad šioms įmonėms nustatomas dvigubas apmokestinimas.

- 37 Lenkijos Respublika taip pat ginčija Komisijos argumentą, grindžiamą direktyvos pasiūlymo, nurodyto šio sprendimo 24 punkte, 22 konstatuojamąja dalimi. Šios valstybės narės teigimu, iš to negalima daryti išvados, kad prieš pateikiant minėtą pasiūlymą Direktyvos 2003/96 17 straipsnyje nurodytos apyvartinių leidimų programos neapėmė Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos. Dėl laikotarpio po minėto direktyvos pasiūlymo, kuris nebuvo patvirtintas, akivaizdu, kad pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnį valstybėms narėms leidžiama taikyti atleidimą nuo mokesčio daug energijos naudojančioms įmonėms, priklausančioms šiai sistemai.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 38 Komisijos ieškinys grindžiamas vieninteliu prieštaravimu, susijusiu su tuo, kad Lenkijos Respublika pažeidė Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, nes sąvoka „apyvartinių leidimų programos“, kaip ji suprantama pagal šias nuostatas, apima tik „savanoriškas“ schemas, kurios turi leisti pasiekti aplinkos apsaugos tikslus arba padidinti energijos efektyvumo rezultatus, „didesnius nei įgyvendinant kitas privalomas Sąjungos teisėje nustatytas sistemas“, kaip antai Sąjungos apyvartinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų taršos leidimų prekybos sistemą, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/87.
- 39 Reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2003/96 4 straipsnį valstybės narės apmokestina energetikos produktus, patenkančius į jos taikymo sritį, t. y. variklių degalus, krosnių kurą ir elektros energiją, taikydamos apmokestinimo lygį, kuris negali būti mažesnis už joje numatytą minimalų lygį.
- 40 Vis dėlto pagal šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalį valstybėms narėms leidžiama taikyti mokesčių sumažinimą energetikos produktams, naudojamiems šildymui, su sąlyga, kad šioje direktyvoje nustatyti minimalūs Sąjungos apmokestinimo lygiai vidutiniškai taikomi kiekvienai įmonei.
- 41 Tos pačios nuostatos b punkte patikslinama, kad šie sumažinimai gali būti taikomi, kai su įmonėmis ar įmonių asociacijomis sudaromi susitarimai arba yra įgyvendinamos apyvartinių leidimų programos ar lygiaverčiai susitarimai, jeigu jie leidžia pasiekti aplinkos apsaugos tikslus ar padidinti energijos vartojimo efektyvumą.
- 42 Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 2 dalis leidžia valstybėms narėms taikyti energetikos produktams ir elektros energijai apmokestinimo lygį, kuris gali būti nulis, kai juos naudoja daug energijos naudojančios įmonės.
- 43 Vis dėlto tam, kad būtų taikomas toks atleidimas nuo mokesčio, daug energijos naudojančios įmonės turi atitikti šios direktyvos 17 straipsnio 4 dalyje numatytas sąlygas.
- 44 Šiuo atžvilgiu šioje nuostatoje reikalaujama, kad įmonės sudarytų susitarimus arba naudotųsi apyvartinių leidimų programomis ar lygiavertėmis priemonėmis, nurodytomis minėtos direktyvos 17 straipsnio 1 dalies b punkte, ir pažymima, kad šie susitarimai arba apyvartinių leidimų programos ar lygiavertės priemonės turi leisti pasiekti aplinkos apsaugos tikslus ar energijos vartojimo efektyvumo padidinimą, maždaug lygiavertčius tiems, kurie būtų pasiekti, jeigu būtų laikomasi Sąjungos standartinių minimalių normų.

- 45 Grįsdama teiginį, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema Sąjungoje, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2003/87, negali būti laikoma „apyvartinių leidimų programa“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punktą ir 4 dalį, Komisija teigia, kad tokioje programoje atitinkamos įmonės išsipareigoja dalyvauti savo noru. Vis dėlto taip nėra įmonių, dalyvaujančių Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje, atveju, atsižvelgiant į privalomą šios sistemos pobūdį.
- 46 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyvoje 2003/96 į „apyvartinių leidimų programos“ sąvoką nėra aiškiai neįtraukiama Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2003/87.
- 47 Be to, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 56 punkte, Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 4 dalies formuluotėje minimi susitarimai, apyvartinių leidimų programos ar lygiaverčiai susitarimai, nurodyti šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalies b punkte. Pagal šią nuostatą reikia skirti susitarimus, „sudaromus“ su įmonėmis ar įmonių asociacijomis, nuo, be kita ko, apyvartinių leidimų programų, kurios „įgyvendinamos“.
- 48 Darytina išvada, kad šių nuostatų negalima aiškinti taip, kad į jų taikymo sritį nepatenka įmonių dalyvavimas privalomojoje sistemoje, kaip antai Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje.
- 49 Todėl, kalbant apie Komisijos teiginį, kad Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 1 dalies b punkte ir 4 dalyje vartojama sąvoka „apyvartinių leidimų programa“ turi būti aiškinama taip, kad ji susijusi tik su sistemomis, leidžiančiomis pasiekti didesnius aplinkos apsaugos tikslus arba padidinto energijos efektyvumo rezultatus, viršijančius kitų privalomų sistemų įgyvendinimo rezultatus, reikia konstatuoti, kad tokio šių nuostatų aiškinimo nepatvirtina jų formuluotė.
- 50 Be to, kaip savo išvados 51 punkte pažymėjo generalinis advokatas, priešingai, nei teigia Komisija dėl šio sprendimo 22 punkte nurodytos Tarybos deklaracijos, tokios deklaracijos, neturinčios jokio norminio pobūdžio, turinys negali prieštarauti aiškiam Sąjungos teisės nuostatos tekstui.
- 51 Taip pat reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog galutinis leidimų prekybos sistemos tikslas yra aplinkos apsauga mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 31 punktą ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-504/09 P, EU:C:2012:178, 77 punktą).
- 52 Vis dėlto iš Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 4 dalies matyti, kad, siekiant pasinaudoti visišku atleidimu nuo akcizo pagal šios direktyvos 17 straipsnio 2 dalį, aplinkosaugos paskatos, atsirandančios dėl susitarimų, apyvartinių leidimų programų ar lygiaverčių susitarimų, turi būti maždaug lygiavertės toms, kurios būtų gautos, jeigu būtų taikomi šios direktyvos I priede numatyti minimalūs apmokestinimo lygiai.
- 53 Iš to matyti, kad pagal Direktyvos 2003/96 17 straipsnio 4 dalį daug energijos naudojančioms įmonėms, įtrauktoms į Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, vien dėl šios aplinkybės negali būti automatiškai taikomas visiškas atleidimas nuo akcizo pagal šios direktyvos 17 straipsnio 2 dalį, nenustačius, kad tenkinama pirmesniame punkte nurodyta sąlyga.

- 54 Kaip konstatavo generalinis advokatas savo išvados 58 punkte, Komisija ieškinyje neteigė, kad Lenkijos teisės aktuose nesilaikyta šios sąlygos.
- 55 Iš Teisingumo Teismo procedūros reglamento 120 straipsnio c punkto ir su šia nuostata susijusios jurisprudencijos matyti, kad kiekviename ieškinyje turi būti nurodomas ginčo dalykas, ieškinio pagrindai ir argumentai, taip pat pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka, ir ši nuoroda turi būti pakankamai aiški ir tiksli, kad atsakovas galėtų pasirengti gynybai, o Teisingumo Teismas – vykdyti savo kontrolę (2015 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Komisija / Slovakija*, C-361/13, EU:C:2015:601, 21 punktą).
- 56 Iš to matyti, kad pagrindinės teisinės ir faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas ieškinys, turi būti nuosekliai išdėstytos ir suprantamos iš paties ieškinio teksto ir kad jame pateikiami reikalavimai turi būti suformuluoti nedviprasmiškai, kad Teisingumo Teismas nepriimtų sprendimo *ultra petita* (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 28 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C-508/08, EU:C:2010:643, 16 punktą).
- 57 Tokiomis aplinkybėmis vienintelį Komisijos prieštaravimą, taigi ir ieškinį, reikia atmesti kaip nepagrįstus, nesant reikalo priimti sprendimo dėl klausimo, ar Lenkijos teisės aktai atitinka šio sprendimo 52 punkte nurodytą sąlygą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 58 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Lenkijos Respublika reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos ir ši pralaimėjo bylą, iš Komisijos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.